EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 06 16
COM(2021) 321 final

2021/0154 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

dėl Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo

{SWD(2021) 146 final}

2021/0154 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS

dėl Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė[1], ypač į jo 20 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) COVID-19 protrūkis sutrikdė Portugalijos ekonomiką. 2019 m. Portugalijos vienam gyventojui tenkantis bendrasis vidaus produktas (BVP) sudarė 67 % ES vidurkio. Pagal Komisijos 2021 m. pavasario prognozę, Portugalijos realusis BVP 2020 m. sumažėjo 7,6 % ir numatoma, kad 2020–2021 m. iš viso jis sumažės 3,9 %. Tarp vidutinio laikotarpio ekonominės veiklos rezultatus ilgiau veikiančių veiksnių – susikaupusi didelė išorės, privačiojo sektoriaus ir valdžios sektoriaus skola ir vangus našumo augimas; be to, dėl nepakankamų investicijų sunkiau dalyvauti ir visapusiškai išnaudoti dėl žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos atsiveriančias galimybes;

(2) 2019 m. liepos 9 d. ir 2020 m. liepos 20 d. per Europos semestrą Taryba Portugalijai pateikė rekomendacijų. Visų pirma, Taryba rekomendavo imtis visų būtinų priemonių siekiant veiksmingai įveikti pandemiją, gerinti viešųjų finansų kokybę teikiant pirmenybę augimą skatinančioms išlaidoms, didinti sveikatos sistemos atsparumą ir užtikrinti vienodą galimybę naudotis kokybiškomis sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Ji taip pat rekomendavo kelti bendrą gyventojų įgūdžių lygį (sutelkiant dėmesį į skaitmeninius įgūdžius ir didinant su mokslu, technologijomis, inžinerija ir matematika susijusių sričių absolventų skaičių), remti kokybišką užimtumą ir mažinti darbo rinkos segmentaciją. Ji taip pat rekomendavo Portugalijai didinti socialinės apsaugos sistemos veiksmingumą bei adekvatumą ir garantuoti pakankamą bei veiksmingą socialinę apsaugą ir pajamų rėmimą. Ji rekomendavo sutelkti investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma į inovacijas, geležinkelių transporto ir uostų infrastruktūrą, perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, energetikos pertvarką ir energetikos tinklų jungčių plėtojimą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Be to, Taryba rekomendavo įgyvendinti priemones, kuriomis

[1] OL L 57, 2021 2 18, p. 17–75.

siekiama užtikrinti įmonių likvidumą per pandemiją, sutelkti viešųjų investicijų projektus pradiniame etape ir skatinti privačiąsias investicijas siekiant padėti ekonomikai atsigauti. Galiausiai, ji rekomendavo vykdyti verslo aplinkos gerinimo reformas, visų pirma mažinti teisines ir administracines licencijavimo kliūtis ir reglamentuojamųjų profesijų reguliavimo apribojimus ir didinti administracinių bei mokesčių teismų ir nemokumo ir išieškojimo procesų veiksmingumą. Įvertinusi šių šaliai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo pažangą tuo metu, kai buvo pateiktas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, Komisija mano, kad rekomendacija pagal bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą imtis visų būtinų priemonių siekiant veiksmingai įveikti pandemiją, palaikyti ekonomiką ir remti paskesnį jos atsigavimą įgyvendinta visapusiškai. Didelė pažanga padaryta įgyvendinant rekomendaciją imtis laikinų priemonių, kurių tikslas – užtikrinti galimybę įmonėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms, išsaugoti likvidumą;

(3) 2021 m. birželio 2 d. pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1176/2011[2] 5 straipsnį dėl Portugalijos Komisija paskelbė nuodugnią apžvalgą. Atlikusi analizę Komisija padarė išvadą, kad, našumui lėtai augant, Portugalijoje susidarė makroekonominis disbalansas, susijęs su dideliu grynųjų išorės įsipareigojimų skaičiumi, privačiojo ir valdžios sektoriaus skola ir vis dar didele neveiksnių paskolų dalimi;

(4) [Tarybos rekomendacijoje dėl euro zonos ekonominės politikos euro zonos valstybėms narėms rekomenduota, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: *inter alia*, užtikrinti politikos kryptį, kuria remiamas ekonomikos atsigavimas, ir toliau didinti konvergenciją, atsparumą ir tvarų bei integracinį augimą. Tarybos rekomendacijoje taip pat rekomenduota stiprinti nacionalines institucines sistemas, užtikrinti makrofinansinį stabilumą ir baigti kurti ekonominę ir pinigų sąjungą ir stiprinti tarptautinį euro vaidmenį;] [If the Council recommendation is not adopted by the time of the CID adoption, please remove the recital].

(5) 2021 m. balandžio 22 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Portugalija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Jis pateiktas po konsultacijų, vykdytų pagal nacionalinę teisinę sistemą su vietos ir regionų valdžios institucijomis, socialiniais partneriais, pilietinės visuomenės organizacijomis, jaunimo organizacijomis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Nacionalinė atsakomybė už ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą yra sėkmingo jo įgyvendinimo ir ilgalaikio poveikio valstybėje narėje ir patikimumo visoje Europoje pagrindas. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis;

(6) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais turėtų būti siekiama Reglamentu (ES) 2021/241 nustatytos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/2094[3] sukurtos ES ekonomikos gaivinimo priemonės

[2] 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

[3] 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti (OL L 433I, 2020 12 22, p. 23).

bendrųjų tikslų, siekiant remti atsigavimą po COVID-19 krizės. Jais turėtų būti skatinama Sąjungos ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, prisidedant prie Reglamento (ES) 2021/241 3 straipsnyje nurodytų šešių ramsčių;

(7) valstybių narių įgyvendinamais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais visoje Sąjungoje bus koordinuojamos pastangos investuoti ir reformuoti. Koordinuotai vienu metu vykdant šias reformas bei investicijas ir įgyvendinant tarpvalstybinius projektus, šios reformos ir investicijos viena kitą papildys ir turės teigiamą šalutinį poveikį visai Sąjungai. Todėl maždaug trečdalį priemonės poveikio valstybių narių ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui sudarys šalutinis kitose valstybėse narėse taikomų priemonių poveikis;

Subalansuotas atsakas prisidedant prie šešių ramsčių

(8) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies a punktą ir V priedo 2.1 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas iš esmės (A reitingas) yra visapusiškas ir deramai subalansuotas atsakas į ekonominę ir socialinę padėtį ir taip tinkamai prisideda prie visų šešių Reglamento (ES) 2021/241 3 straipsnyje nurodytų ramsčių įgyvendinimo, atsižvelgiant į konkrečius atitinkamos valstybės narės uždavinius, finansinius asignavimus ir prašomą paskolos paramą;

(9) plane numatytomis priemonėmis prisidedama prie visų šešių ramsčių, o daugeliu plano komponentų prisidedama prie kelių ramsčių. Toks požiūris padeda užtikrinti, kad kiekvienas ramstis būtų įgyvendinamas visapusiškai ir nuosekliai. Be to, atsižvelgiant į konkrečius Portugalijos uždavinius, laikoma, kad visuose ramsčiuose ypatingas dėmesys pažangiam, tvariam ir integraciniam augimui ir bendra svarba yra tinkamai subalansuoti;

(10) plane numatoma imtis įvairių su klimatu susijusių priemonių ir maždaug trimis ketvirtadaliais visų plano komponentų prisidedama prie žaliosios pertvarkos. Tarp tokių priemonių – pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimas, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos. Maždaug pusė visų plano komponentų padeda spręsti įvairių sričių skaitmeninimo uždavinius, įskaitant viešųjų paslaugų skaitmenizaciją, skaitmeninių technologijų diegimą siekiant skatinti verslumą ir įmonių veiklos plėtojimą siekiant spartinti gamybos sektoriaus skaitmeninę pertvarką. Siekiant spręsti su skaitmeninių įgūdžių stoka susijusius uždavinius, plane numatoma švietimo, profesinio rengimo ir mokymo sistemų modernizavimo priemonių, kuriomis, be kita ko, siekiama, aprūpinti rinką reikalingą kvalifikaciją turinčiais darbuotojais ir padidinti suaugusiųjų mokymosi svarbą ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos (angl. STEAM), ypač IT, absolventų skaičių;

(11) plane daug dėmesio skiriama trečiajam pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ramsčiui, prie kurio tiesiogiai prisideda beveik visi plano komponentai. Beveik visi plano komponentai tiesiogiai susiję su ekonomine sanglauda, našumu ir konkurencingumu: jais siekiama spręsti įvairius tarpusavyje susijusius uždavinius, kaip antai tvaraus augimo skatinimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos, visuotinio socialinių paslaugų teikimo, indėlio į inovacijas, naujas technologijas ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, viešųjų paslaugų dematerializavimo ir indėlio į įmonių finansavimą ir kapitalo rinkų plėtojimą. Socialinės ir teritorinės sanglaudos aspektai glaudžiai tarpusavyje susiję, ypač mažiau išsivysčiusiuose Portugalijos regionuose. Regioninės ir vietos valdžios institucijos raginamos imtis pagrindinio vaidmenio teikiant įvairias bendruomenines paslaugas, užtikrinant plačią

teritorinę aprėptį tokiose srityse kaip socialinis būstas, vaikų darželiai ir ankstyvoji vaikų priežiūra ir švietimas, sveikatos priežiūros paslaugų teikimas, ilgalaikės priežiūros paslaugos ir socialiniai dienos priežiūros centrai, skirti vyresnio amžiaus žmonėms ir neįgaliesiems, kaip numatyta Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijoje;

(12) maždaug pusė visų komponentų prisideda prie sveikatos, ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo: numatyta imtis tokių priemonių, kaip nacionalinių pirminės sveikatos priežiūros tinklų stiprinimas, nuolatinė ir palaikomoji slauga, socialinio bei įperkamo būsto suteikimas ir novatoriškų kompleksinių socialinių paslaugų teikimas Lisabonoje ir Porto metropolinėse zonose. Diegiant skaitmenines technologijas ir sąveikumo sprendimus stiprinami instituciniai viešojo administravimo įstaigų gebėjimai ir didinamas jų atsparumas. Naujai kartai skirtos įvairios politikos priemonės: su ja tiesiogiai susijęs beveik trečdalis visų komponentų, darančių tiesioginį poveikį vaikams ir jaunimui, pavyzdžiui, numatyta didinti vaikų priežiūros įstaigų, profesinio rengimo ir mokymo kursų ir aukštojo mokslo, įskaitant STEAM kursus, pajėgumą, gerinti jaunimo karjeros ir pajamų perspektyvas ir plėsti aukštųjų mokyklų studentų būsto fondą. Kartu numatoma švietimo skaitmenizacijos priemonė ir asmeninės IT įrangos platinimas studentams;

Visų ar didelės dalies šaliai skirtose rekomendacijose nustatytų uždavinių sprendimas

(13) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 skirsnį, numatoma, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas padės veiksmingai spręsti (A reitingas) visus ar didelę dalį uždavinių, nustatytų atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose, įskaitant mokestinius klausimus, ir rekomendacijose, pateiktose pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį, skirtose Portugalijai, arba uždavinius, nustatytus kituose atitinkamuose dokumentuose, kuriuos Komisija oficialiai priėmė per Europos semestrą;

(14) nepaisant to, kad Portugalija iš esmės tinkamai ir pakankamai reagavo į neatidėliotiną poreikį 2020 m. ir 2021 m. remti ekonomiką fiskalinėmis priemonėmis, laikydamasi bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, galima laikyti, kad rekomendacijos, susijusios su neatidėliotinu fiskalinės politikos atsaku į pandemiją, nepatenka į Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano taikymo sritį. Be to, rekomendacija 2020 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą neviršijant leidžiamos ribos, susijusios su neįprastais įvykiais, dėl kurių leista taikyti laikiną nuokrypį, nebeaktuali tiek dėl to, kad atitinkamas biudžetinis laikotarpis pasibaigė, tiek dėl to, kad 2020 m. kovo mėn. dėl pandemijos krizės pradėta taikyti Stabilumo ir augimo pakto bendroji nukrypti leidžianti išlyga;

(15) plane siūloma imtis daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, padedančių veiksmingai spręsti visus ar didelę dalį ekonominių ir socialinių uždavinių, išdėstytų 2019 ir 2020 m. Portugalijai Tarybos pateiktose konkrečiai jai skirtose Europos semestro rekomendacijose, visų pirma tokiose srityse, kaip viešųjų finansų kokybė ir tvarumas, socialinių paslaugų ir sveikatos sistemos prieinamumas ir atsparumas, darbo rinka, švietimas ir įgūdžiai, moksliniai tyrimai bei plėtra ir inovacijos, klimatas ir skaitmeninė pertvarka, verslo aplinka ir teismų sistema;

(16) plane numatyta visapusiška fiskalinė struktūrinė reforma, kurią įgyvendinus tikimasi smarkiai pagerinti viešųjų finansų kokybę ir tvarumą, sugriežtinti bendrą išlaidų kontrolę, padidinti išlaidų veiksmingumą ir užtikrinti tinkamesnį biudžeto sudarymą. Tokią reformą sudaro laipsniški veiksmai link, kaip tikimasi, visapusiško ir

veiksmingo 2015 m. Biudžeto sistemos įstatymo įgyvendinimo, užtikrinančio, kad išlaidų peržiūra taptų struktūrine Portugalijos metinio biudžeto sudarymo proceso dalimi, būtų atliekamas našumo padidėjimo *ex post* vertinimas ir tobulinama centralizuotų viešųjų pirkimų sistema. Taip pat tikimasi, kad šia reforma pavyks padidinti valstybės įmonių finansinį tvarumą, įgyvendinant naują jų finansinės būklės ir veiklos rezultatų analizės ir informacijos apie tai atskleidimo modelį, kad stebėsena vyktų tinkamesniu laiku ir būtų skaidresnė bei išsamesnė. Taip pat numatomos planavimo ir valdymo priemonės, kurias siekiama naudoti atskaitomybei didinti, kaip antai valdymo sutarčių pertvarkymas siekiant skleisti į veiklos rezultatus orientuotą valdymo praktiką. Kartu su šia reforma numatomos investicijos į viešųjų finansų valdymo informacines sistemas;

(17) taip pat numatomos reformos ir investicijos, kuriomis siekiama didinti sveikatos sistemos atsparumą ir prisidėti prie vienodų galimybių naudotis kokybiškomis sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Tokiomis reformomis ir investicijomis, visų pirma, numatoma didinti pirminės sveikatos priežiūros, psichikos sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų reaktyvumo pajėgumą, kartu imantis veiksmų, kad skirtingi Nacionalinės sveikatos tarnybos elementai būtų veiksmingesni ir glaudžiau susiję tarpusavyje. Specialios priemonės skirtos vieno iš atokiausių regionų – Madeiros – sveikatos sistemai stiprinti ir šios salos bei Azorų salų sveikatos sistemoms skaitmeninti. Be to, užbaigiant valstybinių ligoninių valdymo modelio reformą pašalinamos pagrindinės priežastys, dėl kurių valstybinės ligoninės nuolat turi skolų. Tikimasi, kad tokia reforma užtikrins didesnį ligoninių savarankiškumą priimant sprendimus dėl investavimo ir darbuotojų įdarbinimo, bus vykdoma griežtesnė stebėsena ir užtikrinama didesnė atskaitomybė, taip padedant ilgam išvengti skolų kaupimosi;

(18) planu sprendžiami socialiniai uždaviniai: numatytas reikšmingas atsakas į poreikį didinti socialinės apsaugos sistemos veiksmingumą ir adekvatumą, visų pirma imantis socialinio būsto ir socialinių paslaugų srities reformų bei investicijų ir daugiausia dėmesio skiriant pagyvenusiems žmonėms, vaikams ir pažeidžiamoms neįgaliųjų grupėms. Imantis tokių reformų ir investicijų numatoma patvirtinti nacionalinį būsto planą, nacionalinę kovos su skurdu strategiją ir paramos programą, kurios tikslas – suteikti galimybę gauti būstą, statant naujus pastatus ar renovuojant esamus būstus, didinant vietų socialinės globos įstaigose skaičių ir renovuojant jų patalpas, gerinant priežiūrą namuose ir bendruomeninę priežiūrą, steigiant socialinės intervencijos grupes žemyninės Portugalijos savivaldybėse, rengiant kompleksines programas, skirtas skurstančiuose didmiesčių rajonuose gyvenančioms palankių sąlygų neturinčioms bendruomenėms remti, ir skaitmenizuojant socialinės apsaugos paslaugas, kad jos taptų patogesnės naudoti;

(19) plane numatomos reformos ir investicijos, kuriomis siekiama šalinti jau seniai verslui kylančias kliūtis. Tarp numatytų reformų ir investicijų – įvairias reglamentuojamąsias profesijas slegiančių apribojimų mažinimas siekiant skatinti konkurenciją, verslo licencijų išdavimo reikalavimų peržiūra ir vienkartinio duomenų pateikimo principo įgyvendinimas santykiuose su viešojo administravimo įstaigomis siekiant mažinti administracines išlaidas, taip pat teismų sistemos modernizavimas ir veiksmingumo didinimas, kartu išnaudojant su procedūrų skaitmenizacija susijusį didesnį veiksmingumą;

(20) numatoma daug investuoti siekiant skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas, visų pirma rengiant inovacijų svarbiausiuose sektoriuose darbotvarkes, įskaitant žaliąsias

darbotvarkes, kurių tikslas – skatinti verslo ir mokslo ryšius. Be to, numatomos investicijos, kuriomis siekiama skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas tvaraus žemės ūkio srityje. Plane taip pat numatomos investicijos į įmonių rekapitalizavimą, pavyzdžiui, investicijos į specialiosios paskirties įmonės, kuri vėliau investuos į gyvybingas Portugalijos įmones suteikdama joms nuosavo ir kvazinuosavo kapitalo finansavimą, steigimą;

(21) planu iš esmės prisidedama sprendžiant su klimato kaita susijusios pertvarkos uždavinį. Pavyzdžiui, numatomos investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kad būtų mažinama gamybos sektorių priklausomybė nuo iškastinio kuro, taip pat priemonės, kuriomis siekiama didinti tiek privačiojo, tiek viešojo sektoriaus pastatų energinį naudingumą. Tikimasi, kad įgyvendinant planą miesto transportas taps tvaresnis: bus stiprinamos viešojo transporto valdymo institucijos ir investuojama į metro tinklų, lengvojo bėginio transporto ir greitojo susisiekimo autobusais sistemų išplėtimą Lisabonos ir Porto metropolinėse zonose ir į viešojo transporto parkui reikalingų netaršių transporto priemonių pirkimą. Priemonėmis taip pat siekiama skatinti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją žemyninėje šalies dalyje ir atokiausiuose jos regionuose – Madeiroje ir Azoruose. Siekiant sumažinti klimato kaitos poveikį, turėtų būti imtasi svarbių reformų ir investicijų miškams apsaugoti. Tikimasi, kad pagal kraštovaizdžio planavimo ir tvarkymo programas bus kuriamas pažeidžiamoms teritorijoms tinkamas kraštovaizdis, kad jos taptų atsparesnės su klimato kaita siejamiems pavojams, visų pirma kaimo vietovių gaisrams ir biologinės įvairovės nykimui, ir skatinamas tvarus augimas ir teritorinė sanglauda, didinant vidutinį žemės ūkio valdų dydį, keičiant žemės naudojimo paskirtį ir planuojant naują ekonominę veiklą;

(22) planu iš esmės prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos tiek žemyninėje šalies dalyje, tiek autonominiuose jos regionuose – Madeiroje ir Azoruose – uždavinio sprendimo. Svarbios reformos ir investicijos planuojamos įmonių skaitmenizacijos srityse, siekiant diegti skaitmenines technologijas ir procesus. Investicijomis į švietimo ir profesinio rengimo ir mokymo sistemas ir jų reformomis daugiausia siekiama, kad mokymo programos, metodai ir ištekliai būtų pakoreguoti taip, kad būtų galima ugdyti skaitmeninius įgūdžius, pritaikytus prie įvairių grupių, kaip antai mokinių, mokytojų, darbo jėgos, įmonių ir valstybės tarnautojų, konkrečių poreikių. Kitų svarbių reformų ir investicijų tikslas – viešojo administravimo skaitmenizacija imantis veiksmų bendrojo viešojo administravimo, teisingumo sistemos ir viešųjų finansų valdymo srityse siekiant, kad viešasis administravimas taptų veiksmingesnis, atsparesnis ir prieinamesnis piliečiams;

(23) tikimasi, kad, sprendžiant minėtus uždavinius, planas taip pat padės panaikinti su dideliu grynųjų išorės įsipareigojimų skaičiumi ir privačiojo bei valdžios sektoriaus skola susijusį makroekonominį disbalansą[4], susidariusį esant didelei neveiksnių paskolų daliai ir vangiam našumo augimui;

Indėlis į augimo potencialą, darbo vietų kūrimą ir ekonominį, socialinį ir institucinį atsparumą

(24) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies c punktą ir V priedo 2.3 skirsnį, numatoma, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas turės

[4] Šis makroekonominis disbalansas minimas rekomendacijose, pateiktose pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį 2019 ir 2020 m.

didelį poveikį (A reitingas) valstybės narės ekonomikos augimo potencialo didinimui, darbo vietų kūrimui, ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo didinimui, kartu prisidedant prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo, be kita ko, remiant vaikams ir jaunimui skirtą politiką, taip pat ekonominio ir socialinio COVID-19 krizės poveikio mažinimui, taip didinant ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą ir konvergenciją Sąjungoje;

(25) Iš Komisijos tarnybų atlikto modeliavimo matyti, kad, įgyvendinant planą, iki 2026 m. Portugalijos BVP gali padidėti 1,5–2,4 %[5]. Į Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą yra įtrauktas plataus užmojo reformų ir investicijų rinkinys, kurį įgyvendinant bus siekiama imtis veiksmų, kad būtų mažinamas šalies neatsparumas sukrėtimams ir didinamas jos ekonominis, institucinis ir socialinis atsparumas. Pagrindines nustatytų iššūkių priežastis siekiama panaikinti reformomis, kuriomis šalinamos institucinės kliūtys ir skatinama konkurencija, kartu daug investuojant į aktyvią darbo rinkos politiką, MTP, inovacijas ir skaitmenizaciją, ir taip tikimasi padidinti šalies konkurencingumą ir našumą;

(26) tikimasi, kad ir prie augimo, ir prie užimtumo labiausiai prisidės investicijos ir reformos, susijusios su inovacijomis, švietimu, įskaitant skaitmeninius įgūdžius ir profesinį mokymą, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, įmonių skaitmenizacija, verslo kapitalizacija ir būstu. Tarp kitų pagrindinių intervencijos sričių – sveikatos priežiūra, kultūra, transporto infrastruktūra, miškininkystė ir vandentvarka, viešojo administravimo, įskaitant viešųjų finansų valdymą, kokybė ir pajėgumai, teisminės paslaugos ir viešųjų paslaugų skaitmenizacija;

(27) plane numatytos įsisenėjusioms socialinėms problemoms spręsti skirtos svarbios priemonės, darančios nemenką poveikį ir teritoriniam aspektui bei miesto ir kaimo atotrūkiui – taip Portugalijoje ir Sąjungoje padidės ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda ir konvergencija. Jomis reaguojama į poreikį gerinti sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumą ir reaktyvumą į spartų demografinį senėjimą ir poreikį suteikti galimybę gauti įperkamą ir socialinį būstą. Reikėtų imtis veiksmų ir dėl socialinio pažeidžiamumo: teikti įvairias socialines paslaugas, pirmiausia pagyvenusiems žmonėms, neįgaliesiems, etninių mažumų atstovams ir migrantams, ir vykdyti kompleksines programas, skirtas skurstančiuose didmiesčių rajonuose gyvenančioms palankių sąlygų neturinčioms bendruomenėms remti. Planas turėtų padėti gerinti miestų viešojo transporto tinklus (tai itin svarbu palankių sąlygų neturintiems į darbą važinėjantiems darbuotojams) ir su skaitmenine ekonomika susijusias darbuotojų, ypač dirbančių pagal netipines darbo sutartis, teises. Šios priemonės padės įgyvendinti 2021 m. gegužės 7 d. Porto aukščiausiojo lygio susitikime patvirtinto Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano nuostatas ir, tikimasi, padės pakelti į socialinių rodiklių suvestinę įtrauktų rodiklių lygius;

(28) svarbios priemonės skirtos vaikams ir jaunimui, pavyzdžiui, priemonės, kuriomis didinamas vietų vaikų darželiuose skaičius, plečiamas vaikų priežiūros paslaugų spektras ir pirmenybė teikiama jaunimui skirtų kokybiškų nuolatinių darbo vietų kūrimui. Planas taip pat turėtų paskatinti rinktis tretinio mokslo programas, ypač

[5] Toks modeliavimas atspindi bendrą NGEU poveikį, kuris taip pat apima REACT-EU finansavimą ir didesnį finansavimą programoms „Europos horizontas“, „InvestEU“, TPF, kaimo plėtrai ir rezervui „rescEU“. Toks modeliavimas neapima galimo teigiamo struktūrinių reformų poveikio, kuris gali būti didelis;

STEAM disciplinas, ir sukurti aukštojo mokslo įstaigų, siūlančių trumpos trukmės magistrantūros studijas, tinklą. Priemonėmis taip pat turėtų būti remiamas skaitmeninių technologijų įtraukimas į pradinio ir vidurinio ugdymo sistemą: skaitmeninių išteklių naudojimas klasėse, ugdymo turinio skaitmenizacija, laboratorijų, kuriose naudojamos tokios švietimo technologijos, kaip programuojami robotai, steigimas;

Reikšmingos žalos nedarymo principas

(29) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies d punktą ir V priedo 2.4 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu numatoma užtikrinti, kad jokia ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta reformų ir investicinių projektų įgyvendinimo priemone nebūtų padaryta reikšminga žala aplinkos tikslams (A reitingas), kaip tai suprantama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852[6] 17 straipsnį (principas „nedaryti reikšmingos žalos“);

(30) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu užtikrinama, kad jokia reforma ir investicija nebūtų padaryta reikšminga žala nė vienam iš šešių aplinkos tikslų, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnį, t. y. klimato kaitos švelninimui, prisitaikymui prie klimato kaitos, tausiam vandens ir jūrų išteklių naudojimui ir apsaugai, žiedinei ekonomikai, taršos prevencijai bei kontrolei ir biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugai ir atkūrimui. Portugalija pateikė pagrindimą pagal Europos Komisijos reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo technines gaires (2021/C 58/01). Kad būtų išvengta reikšmingos žalos, Portugalija pasisiūlė prireikus įgyvendinti švelninimo priemones, kurių turėtų būti imamasi pasiekiant atitinkamas tarpines reikšmes;

(31) ypatingas dėmesys skirtas priemonėms, kurių poveikį aplinkos tikslams reikia atidžiai stebėti. 7 komponentą „Infrastruktūra“ sudaro keturios priemonės, susijusios su kelių transporto infrastruktūros statyba ar modernizavimu (RE-C7-I2, I3, I4 ir I5). Siekiant išvengti reikšmingos žalos klimato kaitos švelninimo ir taršos prevencijos bei kontrolės tikslams, Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, kaip paramos priemonė RE-C7-I0, numatoma investicija į elektrinių transporto priemonių įkrovimo tinklo plėtimą. Taip turėtų būti mažinama kelių transporto priklausomybė nuo iškastinio kuro: iki 2025 m. numatoma sukurti 15 000 viešai prieinamų elektrinių transporto priemonių įkrovimo stočių. Be to, kalbant apie 9 komponento „Vandentvarka“ vandentvarkos priemones (TC-C9-I1 ir I2), apimančias užtvankos, gėlinimo įrenginio statybos ir drėkinimo bei vandens gavybos priemones, Portugalija turėtų ir toliau užtikrinti, kad, laikantis ES aplinkos teisės aktų, įskaitant Vandens pagrindų direktyvą (2000/60/EB), aplinkai nebūtų padaryta reikšminga žala įgyvendinant kokius nors toms priemonėms svarbius poveikio aplinkai vertinimo rezultatus ir sąlygas. Taip siekiama, visų pirma, išvengti reikšmingo poveikio atitinkamiems vandens telkiniams, dėl kurio kiltų pavojus, kad tikslas pasiekti gerą būklę ar potencialą nebus įgyvendintas arba bus įgyvendintas vėlai. Kartu siekiama užtikrinti, kad priemonės nepadarytų neigiamo poveikio saugomoms buveinėms ir rūšims, tiesiogiai priklausančioms nuo atitinkamų vandens telkinių;

[6] 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

Indėlis į žaliąją pertvarką, įskaitant biologinę įvairovę

(32) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies e punktą ir V priedo 2.5 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane yra priemonių, kuriomis dideliu mastu prisidedama (A reitingas) prie žaliosios pertvarkos, įskaitant biologinę įvairovę, arba dėl jos kylančių uždavinių. Paramos siekiant klimato srities tikslų priemonėms skiriamos lėšos sudaro 37,9 % visų plano asignavimų, apskaičiuotų pagal Reglamento (ES) 2021/241 VI priede nurodytą metodiką. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 17 straipsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas atitinka 2030 m. nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane pateiktą informaciją;

(33) tikimasi, kad reformomis ir investicijomis bus svariai prisidėta prie tolesnio Portugalijos 2030 m. nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane (2030 m. NEKSVP) ir 2050 m. anglies dioksido poveikio neutralumo veiksmų gairėse nustatytų šalies priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir energetikos pertvarkos tikslų įgyvendinimo, taip prisidedant prie siektinos Sąjungos klimato srities reikšmės ir tikslo. Priemonės, kuriomis prisidedama prie klimato srities tikslo, įeina į šešiolika komponentų; į šešiolika komponentų įeina ir priemonės, kuriomis prisidedama prie aplinkos tikslų, įskaitant biologinę įvairovę. Tikimasi, kad biologinė įvairovė bus didinama, visų pirma gerinant miškotvarką, imantis veiksmų dėl didelių netvarkomų monokultūrų plotų ir didelės gaisrų rizikos arba remiant tvarią mėlynąją ekonomiką. Tikimasi, kad šių siūlomų priemonių įgyvendinimas turės ilgalaikį poveikį, visų pirma prisidės prie žaliosios pertvarkos, biologinės įvairovės didinimo ir aplinkos apsaugos;

(34) didelę dalį veiksmų, kuriais prisidedama prie klimato tikslų, sudaro intervencinės energijos vartojimo efektyvumo priemonės. Kiti svarbūs klimato srities ar aplinkosaugos veiksmai numatomi vykdyti investuojant į tvarų miesto transportą arba prisitaikymą prie klimato kaitos ir jos prevenciją. Prie klimato srities ir aplinkos tikslų taip pat prisidedama mokslinių tyrimų ir inovacijų procesais, kuriuose dėmesys sutelkiamas į mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, atsparumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos, taip pat miškotvarkos ir vandentvarkos priemonėmis. Reformomis siekiama skatinti pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, plėtoti tvaresnius gamybos procesus ir gerinti transporto planavimą;

Indėlis į skaitmeninę pertvarką

(35) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies f punktą ir V priedo 2.6 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane yra priemonių, kuriomis, kaip tikimasi, bus dideliu mastu (A reitingas) veiksmingai prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos arba dėl tos pertvarkos kylančių uždavinių. Paramos siekiant skaitmeninimo tikslų priemonėms skiriamos lėšos sudaro 22,1 % visų plano asignavimų, apskaičiuotų pagal Reglamento (ES) 2021/241 VII priede nurodytą metodiką;

(36) iš viso keturiolika komponentų sudaro priemonės, kuriomis, taikant bendrą, visapusišką požiūrį, prisidedama prie skaitmeninimo tikslo, o keturi komponentai skirti vien skaitmeninei pertvarkai. Svarbių reformų ir investicijų numatoma įmonių skaitmenizacijos ir skaitmeninių įgūdžių ugdymo srityse. Kitomis reikšmingomis reformomis ir investicijomis siekiama skaitmenizuoti viešąjį administravimą, teisingumo sistemą ir viešųjų finansų valdymą. Dar kitomis investicijomis siekiama

skaitmenizuoti konkrečius sektorius, kaip antai pradinio ir vidurinio ugdymo, sveikatos, kultūros ir miškotvarkos;

(37) šiomis investicijomis ne tik prisidedama prie skaitmeninės pertvarkos, bet ir sprendžiami uždaviniai, susiję su gyventojų įgūdžių lygiais, visų pirma su suaugusiųjų skaitmeniniu raštingumu ir poreikiu pritaikyti įgūdžius prie kintančių darbo rinkos poreikių. Investicijomis taip pat prisidedama prie uždavinių, susijusių su vienodomis galimybėmis naudotis skaitmeninėmis technologijomis, sprendimo, taip pat prie kokybiško švietimo ir mokymo;

(38) tikimasi, kad į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos su skaitmeniniais aspektais susijusios reformos ir investicijos turės ilgalaikį poveikį, visų pirma šalies viešojo administravimo skaitmeninei pertvarkai, teisingumo sistemai, socialinėms paslaugoms, verslo aplinkai, gyventojų įgūdžių lygiams ir nacionalinėms bei regioninėms sveikatos priežiūros paslaugoms;

Ilgalaikis poveikis

(39) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies g punktą ir V priedo 2.7 skirsnį, iš esmės (A reitingas) numatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu padaryti Portugalijai ilgalaikį poveikį;

(40) plane pristatomi viešojo administravimo, būsto, verslo kapitalizacijos ir inovacijų, teismų sistemos, griežtai reglamentuojamų profesijų ir viešojo administravimo skaitmenizacijos struktūriniai pokyčiai. Daugeliu atvejų įvairius plano komponentus sudaro priemonės, kuriomis siekiama padidinti atitinkamų institucijų skaitmenizacijos lygį; tikimasi, kad tai turės ilgalaikį poveikį paslaugų kokybei ir verslo aplinkai;

(41) investicijų srityje ilgalaikių struktūrinių pokyčių tikimasi įsteigus ir kapitalizavus nacionalinį skatinamojo finansavimo banką *Banco Português de Fomento* ir išplėtus jo įgaliojimus. Tikimasi, kad, kaip siūloma, padidinus banko kapitalizaciją, bus lengviau, visų pirma krizės paveiktoms MVĮ, gauti finansavimą ir ilguoju laikotarpiu padidinti konkurencingumą ir darbo vietų kūrimą. Tarp kitų pagrindinių politikos tikslų – žinių ir technologijų perdavimas įmonėms, produktų ir paslaugų diversifikacija ir investicijos į MTP, iki 2030 m. sudarysiančios 3 % BVP. Galiausiai, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo investicijų ir politikos tikslas – didinti jos energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti Portugalijos ekonomikos importo mastą, taip didinant šalies konkurencingumą ir augimo potencialą, kartu padedant įgyvendinti klimato srities tikslus;

(42) ilgalaikis plano poveikis taip pat gali būti padidintas užtikrinant plano ir kitų programų, finansuojamų iš sanglaudos politikos fondų, sąveiką, visų pirma iš esmės sprendžiant giliai įsišaknijusias teritorines problemas ir skatinant subalansuotą vystymąsi;

Stebėsena ir įgyvendinimas

(43) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies h punktą ir V priedo 2.8 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pasiūlyta tvarka yra tinkama (A reitingas), kad būtų užtikrinta veiksminga ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano stebėsena ir įgyvendinimas, įskaitant numatomą tvarkaraštį, tarpines bei siektinas reikšmes ir susijusius rodiklius;

(44) planą turėtų stebėti ir įgyvendinti administracinė struktūra „Estrutura de Missão Recuperar Portugal“ (toliau – specialios paskirties grupė *Recuperar Portugal*). Jos

pareigos yra aiškiai apibrėžtos ir įtvirtintos nacionalinės teisės aktuose, kuriais užtikrinamas patikimas šios struktūros ir kitų už įvairių komponentų investicijų ir reformų įgyvendinimą atsakingų įstaigų veiksmų koordinavimo ir ataskaitų dėl jų teikimo mechanizmas. Jai priskirtos aiškios pareigos ir nustatyta tinkama plano įgyvendinimo, pažangos stebėsenos ir ataskaitų teikimo struktūra. Specialios paskirties grupė turėtų būti įsteigta iki plano įgyvendinimo pabaigos;

(45) tinkamą plano įgyvendinimo stebėsenos sistemą sudaro Portugalijos plano tarpinės ir siektinos reikšmės. Jos yra pakankamai aiškios ir išsamios, kad būtų galima atsekti ir patikrinti jų įgyvendinimą. Portugalijos valdžios institucijų aprašyti tikrinimo mechanizmai, duomenų rinkimas ir pareigos atrodo pakankamai patikimi, kad pasiekus tarpines ir siektinas reikšmes lėšų išmokėjimo prašymai būtų tinkamai pagrįsti. Tarpinės ir siektinos reikšmės taip pat aktualios jau įgyvendintoms priemonėms, kurios atitinka reikalavimus pagal Reglamento 17 straipsnio 2 dalį. Tam, kad būtų galima pagrįsti lėšų išmokėjimo prašymą, šios tarpinės ir siektinos reikšmės turi būti pasiektos pakankamai;

(46) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad apie finansinę paramą pagal priemonę būtų pranešama ir patvirtinama pagal Reglamento (ES) 2021/241 34 straipsnį. Techninės paramos, reikalingos planams įgyvendinti, valstybės narės gali prašyti pagal techninės paramos priemonę;

Sąnaudų įvertinimas

(47) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies i punktą ir V priedo 2.9 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pateiktas visų numatytų plano išlaidų sumos pagrindimas iš dalies (B reitingas) yra pagrįstas, patikimas, atitinka išlaidų veiksmingumo principą ir yra proporcingas tikėtinam nacionaliniam ekonominiam ir socialiniam poveikiui;

(48) Portugalija yra pateikusi individualias visų į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktų investicijų ir reformų išlaidų sąmatas ir nurodžiusi atitinkamas išlaidas. Apskritai išlaidų analizė yra išsami ir tinkamai pagrįsta. Sąmatos iš esmės grindžiamos palyginimais su viešųjų pirkimų sutartimis dėl panašių paslaugų, ankstesnėmis panašaus pobūdžio investicijomis ar rinkos konsultacijomis. Iš išlaidų sąmatų ir patvirtinamųjų dokumentų vertinimo matyti, kad dauguma išlaidų yra pagrįstos ir tikėtinos. Tačiau dėl to, kad kartais naudojama metodika nėra pakankamai gerai paaiškinta ir ryšys tarp pagrindimo ir pačių išlaidų nėra visiškai aiškus, šiam vertinimo kriterijui negalima priskirti A reitingo. Galiausiai, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visų apskaičiuotų išlaidų suma atitinka išlaidų veiksmingumo principą ir yra proporcinga tikėtinam nacionaliniam ekonominiam ir socialiniam poveikiui;

Finansinių interesų apsauga

(49) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies j punktą ir V priedo 2.10 skirsnį, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pasiūlyta tvarka ir šiame sprendime pateiktos papildomos priemonės yra tinkamos (A reitingas), kad naudojant pagal tą reglamentą skirtas lėšas būtų užkirstas kelias korupcijai, sukčiavimui ir interesų konfliktams, jie būtų nustatyti ir ištaisyti, ir ta tvarka numatoma veiksmingai užkirsti kelią dvigubam finansavimui pagal tą reglamentą ir kitas Sąjungos programas. Tai netrukdo taikyti kitų įrankių ir priemonių, kuriais skatinama laikytis ES teisės ir užtikrinama, kad jos būtų laikomasi, be kita ko, siekiant užkirsti kelią korupcijai,

sukčiavimui ir interesų konfliktams, jiems nustatyti ir pašalinti, taip pat siekiant apsaugoti Sąjungos finansus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092;

(50) plane aprašyta vidaus kontrolės sistema pagrįsta patikimais procesais ir struktūromis ir joje nustatyti aiškūs veikėjai (įstaigos / subjektai) ir jų vaidmuo bei atsakomybė už vidaus kontrolės užduočių vykdymą. Nacionalinio lygmens valdymą centralizuotai užtikrins specialios paskirties grupė *Recuperar Portugal*. Dėl plano įgyvendinimo bus sudaromos decentralizuoto lygmens sutartys su valstybinėmis agentūromis ar įstaigomis arba atsakingais tarpininkais. Kontrolės sistema ir kitos svarbios priemonės, be kita ko, skirtos rinkti ir teikti galutinių naudos gavėjų duomenims, yra tinkamos;

(51) įgyvendindama ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir stebėdama bei kontroliuodama jo įgyvendinimą Portugalija naudosis IT priemonėmis. Plane IT funkcijos aprašytos aiškiai. Portugalija nurodė, kad Bendroji finansų inspekcija (IGF) pirmąjį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano valdymo ir kontrolės sistemos auditą atliks prieš pateikdama Europos Komisijai pirmąjį mokėjimo (išskyrus išankstinį finansavimą) prašymą;

Plano darna

(52) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies k punktą ir V priedo 2.11 skirsnį, į planą dideliu mastu (A reitingas) įtrauktos reformų ir viešųjų investicijų projektų įgyvendinimo priemonės, kurios laikomos darniais veiksmais;

(53) Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane atskleidžiama nuosekli strateginė vizija, parodoma komponentų ir pavienių priemonių darna. Kiekvieno komponento reformos ir investicijos yra nuoseklios ir viena kitą stiprina; skirtingi komponentai tarpusavyje sąveikauja ir papildo vienas kitą. Nenustatyta jokių siūlomų to paties komponento priemonių, kurios prieštarautų viena kitai ar dėl kurių mažėtų kitų veiksmingumas, taip pat nenustatyta neatitikimų ar prieštaravimų tarp skirtingų komponentų;

Lygybė

(54) plane numatomos priemonės, kuriomis tikimasi prisidėti prie lyčių lygybės ir visiems vienodų galimybių srities uždavinių sprendimo. Tarp jų – reformos, skirtos kovoti su vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumu ir profesine segregacija, taip pat priemonės, kuriomis jaunos moterys skatinamos rinktis STEAM studijas. Su socialinės politikos atsaku susijusioje plano dalyje numatoma nacionalinė neįgaliųjų strategija ir nacionalinės kovos su skurdu strategija;

Saugumo įsivertinimas

(55) pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 4 dalies g punktą numatyta atlikti investicijų į junglumą ir skaitmeninius pajėgumus saugumo įsivertinimą. Įsivertinimas atliekamas remiantis rizikos veiksnių ir jų mažinimo priemonių matrica. Iš viso nustatyta aštuoniolika galimų rizikos veiksnių, įskaitant priklausomumą nuo pardavėjo, didelę riziką keliančius tiekėjus, kibernetinio saugumo problemas ir ypatingos svarbos sistemų sutrikdymą. Matricoje nustatyta trylika rizikos mažinimo priemonių, kurias reikia pasitelkti kovojant su galima rizika, įskaitant reikalavimą, kad tiekėjai turėtų asmens patikimumo pažymėjimus, apribojimus tiekėjams, laikomiems keliančiais didelę riziką, strategijas dėl kelių pardavėjų ir atsargines ypatingos svarbos funkcijų sistemas;

Tarpvalstybiniai ir daugiašaliai projektai

(56) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatomos tarpvalstybinės teisingumo srities investicijos. Juo paspartinamas ir plėtojamas Europos nuosprendžių registrų informacinėje sistemoje (ECRIS) esančios informacijos apie teistumą sąveikumas ir suteikiama galimybė skelbti sąveikius teismo sprendimus ir jų ieškoti pagal Europos teismų praktikos identifikatorių (ECLI). Taip pat palengvinamas teisminių subjektų keitimasis informacija per e. CODEX ir stiprinamas bendradarbiavimas Europos transporto priemonių ir vairuotojo pažymėjimų informacinės sistemos (EUCARIS) ir tarpvalstybinių atpažinties išteklių, pvz., eIDAS, srityse. Kitos tarpvalstybinės iniciatyvos yra numatytos įmonių skaitmenizacijos srityje: numatyta įsteigti 16 skaitmeninių inovacijų centrų: jie veiks vieno langelio principu ir padės įmonėms tobulinti verslo ir gamybos procesus, produktus ar paslaugas naudojant skaitmenines technologijas. Tikimasi, kad į planą įtraukti centrai prisidės prie Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklo veiklos. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas gali vykti ir vandenilio srityje. Portugalija bendradarbiauja su kitomis valstybėmis narėmis plėtojant bendriems Europos interesams svarbų vandenilio projektą. Tikimasi, kad prie šios iniciatyvos bus tiesiogiai ar netiesiogiai prisidėta į planą įtrauktais vandenilio projektais;

Konsultavimosi procesas

(57) dėl plano vyko išsamios diskusijos, oficialios viešos konsultacijos ir teminiai seminarai, kuriuose dalyvavo ir vyriausybės nariai. Be šio viešų konsultacijų proceso, vyriausybė surengė įvairias konsultacijas su suinteresuotosiomis institucijomis, kaip antai Ekonomikos ir socialinių reikalų taryba, Teritorinio koordinavimo taryba ir Nacionaline sveikatos taryba. Atsižvelgdama į atsakymus, gautus raštu per antrąsias viešas konsultacijas, vyriausybė iš dalies pakeitė planą ir įtraukė du naujus komponentus: 4 komponentą „Kultūra“ ir 10 komponentą „Jūra“;

(58) planui įgyvendinti Portugalija įsteigė Nacionalinę stebėsenos komisiją, kurią sudaro socialinių partnerių atstovai ir svarbiausi pilietinės visuomenės veikėjai, galintys teikti rekomendacijas dėl plano įgyvendinimo. Be to, plano įgyvendinimą per Skaidrumo portalą galės stebėti ir visuomenė. Siekiant užtikrinti atitinkamų subjektų atsakomybę, labai svarbu, kad įgyvendinant plane numatytas investicijas ir reformas dalyvautų visos susijusios vietos valdžios institucijos ir suinteresuotieji subjektai, įskaitant socialinius partnerius;

Teigiamas įvertinimas

(59) Komisijai teigiamai įvertinus Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir padarius išvadą, kad planas pakankamai atitinka Reglamente (ES) 2021/241 nustatytus vertinimo kriterijus, pagal to reglamento 20 straipsnio 2 dalį ir V priedą šiame sprendime turėtų būti išdėstytos planui įgyvendinti būtinos reformos ir investiciniai projektai, atitinkamos tarpinės bei siektinos reikšmės ir rodikliai, taip pat planui įgyvendinti kaip negrąžintina finansinė ir paskolos parama Sąjungos teikiama suma;

Finansinis įnašas

(60) Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visos numatytos išlaidos yra 16 643 679 377 EUR. Kadangi ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas pakankamai atitinka vertinimo kriterijus, nustatytus Reglamente (ES) 2021/241, be to, visų jame numatytų išlaidų suma yra didesnė už Portugalijai

teikiamą didžiausią finansinį įnašą, Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planui skiriamas finansinis įnašas turėtų būti lygus Portugalijai teikiamo finansinio įnašo visai sumai;

(61) pagal Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalį didžiausio finansinio įnašo Portugalijai apskaičiavimas turi būti atnaujintas ne vėliau kaip 2022 m. birželio 30 d. Iš esmės pagal to reglamento 23 straipsnio 1 dalį dabar Portugalijai turėtų būti pateikta suma, dėl kurios teisinis įsipareigojimas būtų prisiimtas ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. Jei būtina, atnaujinus didžiausią finansinį įnašą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, nepagrįstai nedelsdama turėtų iš dalies pakeisti šį sprendimą, kad įtrauktų atnaujintą didžiausią finansinį įnašą;

(62) be to, siekdama remti papildomas reformas ir investicijas, Portugalija paprašė papildomos paskolos paramos. Portugalijos prašomos paskolos suma yra mažesnė nei 6,8 % jos 2019 m. bendrųjų nacionalinių pajamų einamosiomis kainomis. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano visų numatytų išlaidų suma yra mažesnė už bendrą Portugalijai teikiamo finansinio įnašo ir prašomos paskolos paramos sumą;

(63) teiktina parama turi būti finansuojama lėšomis, kurias remdamasi Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053[7] 5 straipsniu Komisija skolinasi Sąjungos vardu. Parama turėtų būti mokama dalimis, kai Portugalija patenkinamai pasiekia nustatytas atitinkamas su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu susijusias tarpines ir siektinas reikšmes;

(64) Portugalija paprašė išankstinio finansavimo, sudarančio 13 % finansinio įnašo ir 13 % paskolos. Ši suma Portugalijai turėtų būti skiriama vadovaujantis įsigaliojusiu finansavimo susitarimu, numatytu Reglamento (ES) 2021/241 23 straipsnio 1 dalyje, ir paskolos susitarimu, numatytu to reglamento 15 straipsnio 2 dalyje;

(65) šis sprendimas neturėtų daryti poveikio jokių procedūrų, susijusių su Sąjungos lėšų skyrimu pagal bet kurią kitą Sąjungos programą, išskyrus Reglamentą (ES) 2021/241, arba procedūrų, kurios susijusios su vidaus rinkos veikimo iškraipymu ir gali būti vykdomos, visų pirma pagal Sutarties 107 ir 108 straipsnius, rezultatams. Jis nėra viršesnis už reikalavimą, kad pagal Sutarties 108 straipsnį valstybės narės praneštų Komisijai apie galimos valstybės pagalbos atvejus,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimas

Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas remiantis Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalyje numatytais kriterijais patvirtinamas. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytos reformos ir investiciniai projektai, jo stebėsenos ir įgyvendinimo tvarka ir tvarkaraštis, įskaitant atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes, taip pat su paskolos mokėjimu susijusias papildomas tarpines ir siektinas reikšmes, atitinkami rodikliai, susiję su numatytų tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimu, ir Komisijai užtikrinamos visapusiškos prieigos prie pagrindinių susijusių duomenų tvarka yra išdėstyti šio sprendimo priede.

[7] OL L 424, 2020 12 15, p. 1.

2 straipsnis
Finansinis įnašas

1. Sąjunga Portugalijai kaip negrąžintiną paramą pateikia 13 907 294 284 EUR finansinį įnašą[8]. Dėl pateikiamos 9 758 504 454 EUR sumos turi būti teisiškai įsipareigota ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. Jei pagal Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalį atnaujinus apskaičiavimą gauta suma Portugalijai yra lygi šiai sumai arba už ją didesnė, dėl pateikiamos papildomos 4 148 789 829 EUR sumos turi būti teisiškai įsipareigota nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.

2. Sąjungos finansinį įnašą Komisija Portugalijai pateikia dalimis pagal šio sprendimo priedą. 1 807 948 257 EUR suma pateikiama kaip išankstinio finansavimo mokėjimas, lygus 13 % finansinio įnašo. Išankstinį finansavimą ir paramos dalis Komisija gali išmokėti viena ar keliomis dalinėmis išmokomis. Dalinių išmokų dydis priklauso nuo turimo finansavimo.

3. Išankstinis finansavimas skiriamas vadovaujantis įsigaliojusiu finansavimo susitarimu, numatytu Reglamento (ES) 2021/241 23 straipsnio 1 dalyje. Išankstinis finansavimas patvirtinamas jį proporcingai atskaičius iš paramos dalių mokėjimo.

4. Paramos dalių išmokėjimas pagal finansavimo susitarimą priklauso nuo turimo finansavimo ir pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnį priimto Komisijos sprendimo, kad Portugalija patenkinamai pasiekė nustatytas atitinkamas su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu susijusias tarpines ir galutines reikšmes. Įsigaliojus 1 dalyje nurodytiems teisiniams įsipareigojimams, tam, kad atitiktų mokėjimo reikalavimus, tarpinės ir galutinės reikšmės turi būti pasiektos ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 31 d.

3 straipsnis
Paskolos parama

1. Sąjunga Portugalijai pateikia ne didesnę kaip 2 699 000 000 EUR paskolą.

2. Paskolos paramą Komisija Portugalijai pateikia dalimis pagal šio sprendimo priedą. 350 870 000 EUR suma pateikiama kaip išankstinio finansavimo mokėjimas, lygus 13 % paskolos. Išankstinį finansavimą ir paramos dalis Komisija gali išmokėti viena ar keliomis dalinėmis išmokomis. Dalinių išmokų dydis priklauso nuo turimo finansavimo.

3. Išankstinis finansavimas skiriamas vadovaujantis įsigaliojusiu paskolos susitarimu, numatytu Reglamento (ES) 2021/241 15 straipsnio 2 dalyje. Išankstinis finansavimas patvirtinamas jį proporcingai atskaičius iš paramos dalių mokėjimo.

4. Paramos dalių išmokėjimas pagal paskolos susitarimą priklauso nuo turimo finansavimo ir pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnį priimto Komisijos sprendimo, kad Portugalija patenkinamai pasiekė nustatytas papildomas su paskola ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu susijusias tarpines ir siektinas reikšmes. Kad atitiktų mokėjimo reikalavimus, papildomos su paskola

[8] Ši suma atitinka finansinį asignavimą, atskaičius pagal Reglamento (ES) 2021/241 6 straipsnio 2 dalį proporcingą Portugalijos išlaidų dalį, apskaičiuotą pagal to reglamento 11 straipsnyje nustatytą metodiką.

susijusios tarpinės ir siektinos reikšmės turi būti pasiektos ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio 31 d.

4 straipsnis
Adresatas

Šis sprendimas skirtas Portugalijos Respublikai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas